

Εισαγωγή	13
1. «Απαγορεύεται η Είσοδος»	17
Σεβαστείτε τον Προσωπικό Χώρο του Εφήβου	
2. «Πάρ' το Απόφαση – Δεν Πρόκειται να Πάω στο Χάρβαρντ!»	61
Πώς να Επιβιώσετε στο Λύκειο με τον Έφηβό σας	
3. «Μα Όλοι οι Άλλοι θα Πάνε»	119
Η Ώρα της Επιστροφής και Άλλα Νυχτερινά Θέματα	
4. «Μακάρι να Ήμουν Μοναχοπαίδι»	171
Αδέλφια και Φίλοι	
5. «Θέλω να Εκφράζεσαι Ελεύθερα, αλλά Βγάλε Αυτή την Μπλουζά»	217
Ρούχα, Τατουάζ και Τρυπήματα	
6. «Τι; Τα Λεφτά δεν τα Βρίσκουμε στο Δρόμο;»	253
Εφηβεία και Οικονομία.	
Επίλογος	287

Αυτό ασφαλώς δεν θα είναι το πρώτο βιβλίο με συμβουλές για γονείς, που αγοράζετε στη ζωή σας. Αν το παιδί σας έχει φτάσει στην εφηβεία, θα έχετε σίγουρα αγοράσει αρκετά. Πιθανότατα είχατε πάρει κάποια βιβλία για τα μωρά όταν πρωτογίνατε γονιός. Εκείνα τα βιβλία σας βοήθησαν πολύ επειδή τα μωρά δεν μιλάνε, κι έτσι δεν ξέρατε τι σκέφτονται και χρειαζόσασταν τους ειδικούς για να σας πουν τι κλωθογύριζε στα μαλακά κεφαλάκια τους. Αργότερα, τα παιδιά σας μεγάλωσαν και άρχισαν να μιλούν – και όλα έγιναν ευκολότερα. Μπορούσαν πια να σας πουν πού πονούσαν, γιατί ήταν στενοχωρημένα και τι θα τα έκανε χαρούμενα. Τώρα συνειδητοποιείτε ότι αυτό δεν ήταν παρά μια φάση και πέρασε.

Το ξέρατε ότι κάτι σας θύμιζε η φάση της εφηβείας, έτσι δεν είναι; Τα κεφάλια μας είναι πιο σκληρά, αλλά για μια ακόμα φορά δεν έχετε ιδέα τι τρέχει μέσα τους. Και για μια ακόμα φορά, χρειάζεστε τη βοήθεια των ειδικών. Εδώ, λοιπόν, εμφανιζόμαστε εμείς.

Είμαστε εδώ για να σας πούμε πώς σκέφτονται οι έφηβοι και πώς ερμηνεύουν τα λόγια σας. Το βιβλίο αυτό θα σας ταξιδέψει στις σκέψεις του εφήβου σας και θα σας διδάξει πώς να βελτιώσετε τον τρόπο που του μιλάτε ώστε να μπορέσετε να επικοινωνήσετε πιο αποτελεσματικά μαζί του.

Συχνά, νομίζετε πως έχετε σημειώσει μεγάλη πρόοδο στην επικοινωνία σας και τελικά αποδεικνύεται πως ο

έφηβός σας έκανε ολόκληρη συνωμοσία για να σας αποφύγει το Σαββατοκύριακο. Συχνά, πιάνετε τον εαυτό σας να περπατάει στις μύτες γύρω από την έφηβή σας από φόβο πως οτιδήποτε πείτε μπορεί να την εκνευρίσει και τότε δεν θα σας μιλάει για μια ολόκληρη βδομάδα.

Πρέπει να θυμάστε ότι μερικές φορές δεν υπάρχει καμία λογική, καμία μέθοδος στην εφηβική τρέλα μας. Απλώς αντιδρούμε σπασμωδικά και δυστυχώς εσείς δεν μπορείτε να κάνετε τίποτα για να βοηθήσετε. Το ξέρουμε ότι αυτό είναι κάτι πολύ δύσκολο να αποδεχτείτε εσείς ως γονείς, γιατί θυμάστε την εποχή που όλα ήταν τόσο πιο εύκολα. Αλλά τα πράγματα άλλαξαν. Ο έφηβός σας σας σπρώχνει όλο και πιο μακριά και θα θέλατε πολύ να μάθετε το γιατί. Το βιβλίο αυτό δεν σας ενθαρρύνει να ψάξετε τα πράγματα του εφήβου σας για να βρείτε την απάντηση. Σας δείχνει πώς να μιλάτε στην έφηβή σας ώστε να νιώθει άνετα να σας μιλήσει για τη ζωή της.

Οι έφηβοι διαρκώς παρερμηνεύουν τα λόγια των γονιών τους και αυτός είναι ένας από τους λόγους που κλείνονται τόσο πολύ στον εαυτό τους. Νομίζουν ότι οι γονείς τους έχουν απώτερα κίνητρα. Εμείς θα σας δείξουμε σε ποια στάση αντιδρά θετικά ο έφηβος και ποια θα τον κάνει απλώς περισσότερο απόμακρο.

Κάθε κεφάλαιο αυτού του βιβλίου ασχολείται με έναν τομέα στον οποίο τα πράγματα μπορούν να πάνε στ' αλήθεια στραβά όταν μιλάτε με τον έφηβό σας, όπως ο προσωπικός χώρος, το σχολείο ή τα χρήματα. Σας παρουσιάζουμε σκηνές (από τη δική μας ζωή και τη ζωή φίλων μας) που δείχνουν συνηθισμένους τρόπους με τους οποίους τα πράγματα στραβώνουν, και μετά έχουμε σκηνές με μια

καλύτερη προσέγγιση ώστε να διορθώσετε την κατάσταση (ή να αποφύγετε τα λάθη εξαρχής).

Αυτό το βιβλίο δεν προσφέρει ένα σενάριο με βάση το οποίο μπορείτε να μιλήσετε στον έφηβό σας. Είναι ένας οδηγός σε αυτό που πραγματικά ακούν οι έφηβοι όταν μιλάτε και πώς μπορείτε να τους κάνετε να ακούσουν αυτό που πραγματικά προσπαθείτε να πείτε. Πολύ γρήγορα θα καταλάβετε πως οι έφηβοι προσθέτουν νέο νόημα ακόμα και στο πιο αθώο σας σχόλιο.

Ελπίζουμε ότι το βιβλίο αυτό θα βοηθήσει να εξαλειφθούν οι μικροί καβγάδες που οφείλονται στην κακή επικοινωνία. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι δεν θα καβγαδίζετε με τον έφηβό σας. Καβγάδες πάντα θα υπάρχουν – μάλιστα, μερικές φορές είναι καλό να υπάρχουν, γιατί συχνά έτσι μαθαίνετε τελικά τι ακριβώς συμβαίνει. Είναι υγιές να καβγαδίζετε. Ο στόχος μας είναι, ωστόσο, να περιοριστεί όσο γίνεται περισσότερο το αιματοκύλισμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

«Απαγορεύεται η είσοδος!»

Σεβαστείτε τον Προσωπικό Χώρο του Εφήβου

«*Βγες έξω!*»

Σας θυμίζει κάτι; Εντάξει, μην το παίρνετε προσωπικά. Για έναν έφηβο, το να κάνει τους γονείς του να «βγουν έξω» είναι μέρος της ενηλικίωσης. Όπως ασφαλώς θα έχετε καταλάβει πια, εμείς οι έφηβοι είμαστε κυκλοθυμικοί και απαιτητικοί, αλλά όταν αρχίζουμε να απαιτούμε σεβασμό στον προσωπικό μας χώρο, δεν το κάνουμε μόνο γιατί έτσι μας κατέβηκε.

Υπάρχει σοβαρός λόγος που το πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου μας αναφέρεται στον προσωπικό χώρο. Τίποτα δεν είναι πιο σημαντικό για έναν έφηβο από το να αρχίσει να παίρνει τον σεβασμό που πιστεύει ότι δικαιούται. Δεν είμαστε παιδιά πια, παρόλο που εσείς σκέφτεστε ότι φερόμαστε σαν παιδιά μερικές φορές. Ξέρουμε ότι δεν είμαστε ούτε ενήλικι, παρόλο που λέμε ότι θα έπρεπε να μας φέρεστε σαν να ήμαστε ενήλικι. Τι είμαστε; Είμαστε άνθρωποι που *μαθαίνουν πώς* να γίνουν ενήλικι, και ένας από τους τρόπους για να το κάνουμε αυτό, ένας πραγματικά σημαντικός τρόπος, είναι να περιφρουρήσουμε την προσωπική μας ζωή. Αυτό αρχίζουμε να το εφαρμόζουμε πρώτα στο σπίτι μας και ο σπουδαιότερος τρόπος για να το πετύχουμε –λυπούμαστε που το μαθαίνετε από εμάς– είναι να σας κλείσουμε απέξω.

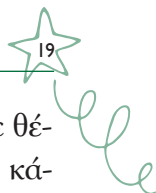

Ασφαλώς αυτό θα σας προξενεί κάποια στενοχώρια. Το να είσαι γονιός ενός εφήβου μπορεί να είναι οδυνηρό επειδή όλα αλλάζουν. Θυμάστε ακόμα την εποχή που ήσαστε ο κόσμος όλος για τα παιδιά σας. Η ζωή τους περιστρεφόταν γύρω από εσάς, εμπλεκόσασταν σε όλες τις σημαντικές αποφάσεις τους και στο τέλος της σχολικής ημέρας γύριζαν σπίτι και σας έλεγαν όλα όσα είχαν συμβεί. Ήταν σαν να είχατε την άδεια να βρίσκεστε στα παρασκήνια της ζωής των παιδιών σας.

Τώρα, το καλύτερο που μπορείτε να ελπίζετε είναι μια θέση ανάμεσα στο κοινό, και κατά πάσα πιθανότητα δεν θα είναι καν μια πολύ καλή θέση. Από τη θέση αυτή, συχνά είναι δύσκολο να καταλάβετε τι συμβαίνει με τα παιδιά σας, πότε θέλουν και χρειάζονται να ανακατευτείτε στον κόσμο τους.

Σε αυτό εδώ το σημείο, μπορούμε να βοηθήσουμε εμείς – εμείς ζούμε στον κόσμο τους και μπορούμε να σας δώσουμε μια εικόνα από μέσα. Ξέρουμε τι θέλουν οι έφηβοι και πότε το θέλουν, και μπορούμε επίσης να σας πούμε πότε δεν θα τους κάνει καλό να πάρουν αυτό που θέλουν.

Πριν όμως αρχίσουμε, ακούστε το πρώτο πράγμα που πρέπει να έχετε κατά νου προτού μπείτε στον κόσμο των εφήβων: Θυμάστε εκείνον τον ενοχλητικό φίλο από το γυμνάσιο; Ξέρετε ποιον, εκείνον που ήθελε πάντα να είναι μαζί σας και τηλεφωνούσε συνεχώς για να δει τι κάνετε; Εκείνον που προσπαθούσε να πηγαίνει όπου πηγαίνατε κι εσείς, και πάσχιζε να τρυπώσει στην καινούρια σας παρέα παρόλο που ήταν ολοφάνερο ότι δεν ταίριαζε καθόλου; Ακριβώς έτσι σας βλέπει αυτή τη στιγμή ο έφηβός σας. Δεν είστε ο άνετος, «πολύ πρώτος» φίλος. Δεν είστε ο έξυπνος ή αξιόπιστος φίλος. Είστε ο ενοχλητικός φίλος.

Το ζήτημα είναι ότι οι έφηβοι δεν χρειάζονται ούτε θέλουν έναν ακόμα «πολύ πρώτο» φίλο. Χρειαζόμαστε κάποιον που νοιάζεται για εμάς, κάποιον που θέλει να ξέρει πού είμαστε επειδή ενδιαφέρεται για την ασφάλειά μας, όχι επειδή θέλει να κάνει παρέα μαζί μας.

Οι έφηβοί σας εξακολουθούν να θέλουν να τους προσκαλείτε εκεί που πάτε, επειδή αυτό τους θυμίζει ότι έχουν πάντα μια θέση δίπλα σας, παρόλο που σπάνια θα αποδεχτούν την πρόσκληση. Και αυτό ακριβώς είναι που μπορεί να σας μπερδέψει. Οι έφηβοι θέλουν να τους φέρεστε σαν να είναι ενήλικοι και θα θυμώσουν αν σας πιάσουν να τους φέρεστε σαν να είναι παιδιά. Την ίδια στιγμή όμως χρειάζονται να ξέρουν ότι είστε ακόμα εκεί, ότι τους προσέχετε. Ότι είστε ακόμα ο γονιός.

Βασικά, είστε χαμένοι από χέρι. Ας το παραδεχτούμε ευθύς εξ αρχής. Ό,τι και να κάνετε, ο έφηβός σας θα έχει τις αντιρρήσεις του. Αλλά με τη βοήθειά μας, μπορείτε να καταλάβετε καλύτερα τον έφηβό σας και να κάνετε τα πράγματα λιγότερο οδυνηρά απ' όσο θα ήταν αν τα κάνατε όλα μόνοι σας.

Το Δωμάτιό του Είναι το Κάστρο του

Ένα από τα πρώτα πράγματα που μπορείτε να κάνετε για να διευκολύνετε τη ζωή όλων είναι να σεβαστείτε τον προσωπικό χώρο του εφήβου σας. Θα αφήσουμε να «περάσουν στο ντούκου» πολλά άλλα πράγματα που μας ενοχλούν, αν ξέρουμε ότι μας σέβεστε, και αυτός είναι μάλλον ο καλύτερος τρόπος να το δείξετε. Αν σέβεστε τον προσωπικό μας

χώρο, όπως θα κάνατε με έναν ενήλικο, αυτό μας λέει ότι ξέρετε πως δεν είμαστε πια μόνο παιδιά – και η γνώμη σας μετράει, ακόμα και αν δεν το δείχνουμε διαρκώς. Ή ποτέ.

«ΞΕΚΛΕΙΔΩΣΕ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ ΑΜΕΣΩΣ!»

Είναι επτά η ώρα και η Άννα, η μητέρα τής Σάσα, θέλει να μάθει αν η Σάσα και ο φίλος της ο Κλήμης θα περάσουν το βράδυ στο σπίτι. Η Άννα προσπαθεί να ανοίξει την πόρτα της Σάσα και διαπιστώνει πως είναι κλειδωμένη. Η Άννα αμέσως γίνεται καχύποπτη για τη σχέση της κόρης της με τον Κλήμη. Αρχίζει να χτυπάει με μανία την πόρτα του δωματίου της κόρης της. Δεν παίρνει καμία απάντηση. Αντί γι' αυτό, ακούει το κλειδί να γυρίζει αργά στην κλειδαριά. Είναι ολοφάνερο ότι η Σάσα προσπαθεί να αποκρύψει ότι η πόρτα ήταν κλειδωμένη. Η μουσική ήταν τόσο δυνατή που δεν άκουσε την πρώτη προσπάθεια της Άννας να μπει στο δωμάτιο.

«Γιατί ήταν κλειδωμένη η πόρτα;»

«Δεν ήταν κλειδωμένη. Τι σημασία έχει άλλωστε; Ακούμε απλώς μουσική. Τι θέλεις;»

«Το ξέρω ότι η πόρτα ήταν κλειδωμένη. Προσπάθησα να την ανοίξω!» φωνάζει η Άννα.

«Δεν έχεις ακούσει ποτέ ότι χτυπάμε τις πόρτες πριν μπούμε;» μουρμουρίζει η Σάσα μέσα από τα δόντια της.

«Αυτό πάει πολύ! Όσο ζεις στο σπίτι μου, θα συμμορφώνεσαι με τους δικούς μου κανόνες. Δεν θα βγεις απόψε!»

«Τι; Αυτό είναι απίστευτο! Ποια νομίζεις πως είσαι;»

«Είμαι η μητέρα σου, και ο φιλαράκος σου πρέπει να γυρίσει σπίτι του. Και μην τολμήσεις να κατηγορήσεις εμένα γι' αυτό. Μόνη σου χάλασες τη βραδιά σου.»

Η Σάσα σηκώνει τα μάτια στο ταβάνι με απόγνωση και βροτοχτυπάει την πόρτα κατάμουτρα στην Άννα, ζητώντας από τον Κλήμη να δυναμώσει τη μουσική.

Η Σάσα προφανώς το παράκανε, αλλά η πόρτα κατά πάσα πιθανότητα δεν θα ήταν κλειδωμένη αν καταλάβαινε γιατί η μητέρα της επέμενε τόσο στον κανόνα να μην κλειδώνονται οι πόρτες. Ο έφηβος θα αντιστέκεται στους κανόνες που εσείς φτιάχνετε και θα διαφωνεί μαζί τους. Η μοναδική πιθανότητα να βάλετε στο μυαλό των εφήβων κανόνες τέτοιου τύπου και να τους κάνετε να μείνουν εκεί, είναι αν καταλάβουν το σκεπτικό σας. Μπορεί να μη συμφωνήσουν μαζί σας, παρ' όλα αυτά όμως πρέπει να καταλάβουν.

Στην περίπτωση της κλειδωμένης πόρτας, η καλύτερη εξήγηση που μπορείτε να δώσετε για τον κανόνα αυτό είναι η εξής: «Αν δεν έχεις τίποτα να κρύψεις, τότε δεν υπάρχει λόγος να κλειδώνεις την πόρτα. Είμαστε απόλυτα πρόθυμοι να σεβαστούμε τον προσωπικό σου χώρο, μόνο που αισθανόμαστε πιο άνετα με την πόρτα ανοιχτή». Παρόλο που μπορεί να μην το παραδεχτούν, οι έφηβοι ξέρουν ότι αυτό είναι απολύτως λογικό και δίκαιο.

Εδώ όμως δεν πρόκειται μόνο για μια κλειδωμένη πόρτα. Το πρώτο πράγμα που στράβωσε ήταν όταν η Άννα άρχισε να φωνάζει και έχασε τον αυτοέλεγχό της. Κοιτάξτε, το ξέρουμε ότι μπορούμε να σας τρελάνουμε, αλλά το ζήτημα είναι ότι αν γίνετε έξαλλοι δεν υπάρχουν πολλές πιθανότητες η αντίδραση ενός εφήβου να είναι θετική, ειδικά μάλιστα εάν είναι μπροστά και ένας φίλος (και ακόμα περισσότερο, ένας φίλος του αντίθετου φύλου). Όταν τελικά η πόρτα άνοιξε, η Άννα έπρεπε να αναβάλει τη συζήτηση για την κλειδωμένη πόρτα. Αν ανησυχούσε ότι η Σάσα μπορεί να το ξανάκανε, θα μπορούσε να έχει ζητήσει να μιλήσει ιδιαιτέρως στη Σάσα ώστε να μην τη φέρει σε ακόμα πιο δύσκολη θέση.

Μέρος τού να είσαι γονιός είναι να προβλέπεις την αντίδραση του εφήβου. Ίσως αν ο Κλήμης δεν ήταν εκεί, η Σάσα να μην έδειχνε τόση έλλειψη σεβασμού. Καθώς η Άννα μιλούσε στη Σάσα, αυτή δεν άκουγε λέξη απ' όσα έλεγε η μητέρα της. Τα λόγια της έμπαιναν από το ένα αυτί και έβγαιναν από το άλλο. Αυτό που απασχολούσε τη Σάσα ήταν η εντύπωση που θα έκανε στον Κλήμη.

Το λάθος που έκανε η Σάσα ήταν ότι επέλεξε να πει ψέματα ότι δεν ήταν κλειδωμένη η πόρτα. Το ψέμα αυτό προφανώς οφειλόταν στο γεγονός ότι ντρεπόταν που οι γονείς της δεν της επέτρεπαν να κλειδώνει την πόρτα της. Ο Κλήμης ήταν εκεί και άκουγε κάθε λέξη, γι' αυτό η Σάσα ήθελε να αποφύγει έναν καβγά και να μη φαίνεται σαν να είναι παιδί μπροστά στον Κλήμη. Κανένας έφηβος δεν θέλει να εξηγήσει τους «αλλόκοτους» κανόνες στο σπίτι του, και παρόλο που ο Κλήμης ασφαλώς θα έχει κάποιους κανόνες στο δικό του σπίτι, η Σάσα δεν το σκεφτόταν αυτό εκείνη τη στιγμή. Βιαζόταν απλώς να βγάλει τη μητέρα της από το δωμάτιό της χωρίς να γίνει ρεζίλι.

Η Σάσα ερμήνευε κάθε κίνηση της μητέρας της σαν μία ακόμα προσπάθεια να τη φέρει σε δύσκολη θέση. Η Σάσα δεν το βλέπει έτσι όπως είναι, δηλαδή μια συζήτηση για τους κανόνες. Όταν η Άννα ρώτησε «γιατί είναι κλειδωμένη η πόρτα;», η Σάσα *άκουσε* «δεν σε εμπιστεύομαι» ή «δεν είσαι αρκετά ώριμη για να έχεις κλειδωμένη την πόρτα σου».

Αυτό που θα βοηθούσε πολύ θα ήταν να έκανε κάτι η Άννα για να δείξει ότι πραγματικά σέβεται τον προσωπικό χώρο της Σάσα, έστω κι αν δεν της επιτρέπει να κλειδώνει την πόρτα. Όπως οι περισσότεροι έφηβοι, η Σάσα θα το εκτιμούσε αν οι γονείς της χτυπούσαν την πόρτα πριν

μπουν στο δωμάτιο. Οι έφηβοι επιμένουν τόσο σε αυτό γιατί αισθάνονται ότι έτσι δημιουργείται ένα σύστημα προσωπικού χώρου. Παρόλο που ένα χτύπημα μπορεί να φαίνεται ασήμαντο, όχι μόνο μας κάνει να αισθανόμαστε ότι μας σέβονται, αλλά μας κάνει επίσης να νιώθουμε ότι το δωμάτιό μας είναι πραγματικά δικό μας. Η έφηβη κόρη σας θα ήταν πιο πρόθυμη να εφαρμόσει τον κανόνα «δεν κλειδώνουμε την πόρτα» αν ήξερε πως ένα χτύπημα θα αντικαθιστούσε την κλειδαριά.

«ΠΗΓΑΙΝΕ ΣΤΟ ΔΩΜΑΤΙΟ ΣΟΥ»

Ο Κλήμης έχει μόλις γυρίσει σπίτι του μετά την επίσκεψη στις Σάσα. Δυστυχώς, ξέχασε να τηλεφωνήσει και να ειδοποιήσει τους γονείς του ότι δεν θα γύριζε για φαγητό. Χωρίς να συνειδητοποιεί ότι βρίσκεται σε δύσκολη θέση, ο Κλήμης παραλείπει τις χαιρετούρες και τρέχει γραμμή στο καθιστικό για να δει το τέλος ενός αγώνα ποδοσφαίρου.

Έχοντας ακούσει την εξώπορτα να κλείνει με δύναμη πριν από δευτερόλεπτα, η μητέρα του Κλήμη η Ντίνα μπαίνει στο καθιστικό και ρωτάει με απότομο ύφος: «Γιατί δεν τηλεφώνησες;».

Καθώς στην αρχή δεν καταλαβαίνει τη σοβαρότητα του θέματος, ο Κλήμης αγνοεί τη μητέρα του και συνεχίζει να παρακολουθεί την επανάληψη μιας φάσης του αγώνα. Ήδη απογοητευμένη, η μητέρα του σβήνει την τηλεόραση και λέει «Κλήμη, πήγαινε στο δωμάτιό σου».

Ο Κλήμης ξέρει ότι δεν έκανε καλά που δεν τηλεφώνησε, αλλά φυσικά ενοχλείται που θα χάσει τα τελευταία λεπτά του αγώνα. Πετάει, λοιπόν, κάτω το τηλεχειριστήριο και τρέχει στο δωμάτιό του, μουρμουρίζοντας μέσα από τα δόντια του «στρίγγλα!». Βροντάει την πόρτα πίσω του και σωριάζεται στο κρεβάτι του.

Θιγμένη και θυμωμένη, η Ντίνα ορμάει στο δωμάτιο του Κλήμη για να τον επιπλήξει.

«Βγες έξω! Αυτό είναι το δικό μου δωμάτιο! Εσύ με έστειλες εδώ, θυμάσαι;»

«Μη με ξαναπείς στρίγκλα. Δείξε λίγο σεβασμό. Είμαι η μητέρα σου».

«Συγγνώμη», μουρμουρίζει ο Κλήμης. «Μπορείς να φύγεις τώρα;»

«Όχι, δεν έχω τελειώσει ακόμα».

«Με έστειλες στο δωμάτιό μου κι εγώ υπάκουσα. Τώρα θα μπορούσες, σε παρακαλώ, να μετακινηθείς από το δωμάτιό μου;»

«Όλα τα δωμάτια είναι δικά μου, Κλήμη. Αυτό είναι το σπίτι μου. Εγώ το αγόρασα. Όσο, λοιπόν, μένεις κάτω από τη στέγη μου, θα ακούς ό,τι έχω να σου πω».

Ικανοποιημένη με την αντίδρασή της, η Ντίνα βγαίνει από το δωμάτιο.

Το πρόβλημα με μια τέτοια σκηνή είναι ότι κάνει τους εφήβους να αισθάνονται ότι τη μια στιγμή έχουν τον δικό τους χώρο και την προσωπική τους ζωή, και την επόμενη τους τα αρπάζουν. Μια διαρκής αίσθηση του προσωπικού χώρου μαζί με ένα σύνολο κατευθυντήριων γραμμών και κανόνων είναι απαραίτητη για να αναπτύξουν οι έφηβοι την ανεξαρτησία τους. Όταν οι γονείς αρχίζουν να αλλάζουν το νόημα όρων όπως «το δωμάτιό σου», οι έφηβοι μπερδεύονται σχετικά με το τι είναι δικό τους και τι δεν είναι, και χάνουν τη δομή που χρειάζονται.

Είναι αλήθεια ότι ο Κλήμης δεν έπρεπε να έρθει τόσο αργά χωρίς να ειδοποιήσει, δεν έπρεπε να αγνοήσει τη μητέρα του, ούτε έπρεπε να δείξει έλλειψη σεβασμού αποκαλώντας την «στρίγκλα», αλλά στο μυαλό του οι πράξεις αυτές είναι ασήμαντες σε σύγκριση με τις αντιδράσεις της μητέρας του. Ο Κλήμης αντιλαμβάνεται ως εξής την

κατάσταση: Η μητέρα του ήρθε σε αντίθεση με τον ίδιο της τον εαυτό όταν όρμησε μέσα, ενώ υποτίθεται πως ήταν το δικό του δωμάτιο, και παραβίασε τον προσωπικό του χώρο μόνο και μόνο για να βγει από πάνω και να πει την τελευταία λέξη. Ο Κλήμης σκέφτεται ότι αν η μητέρα του είναι έτοιμη να εισβάλει στο χώρο του αυτή τη φορά, τότε δεν θα διαστάσει να καταπατήσει και την προσωπική του ζωή. Γι' αυτό, δεν υπάρχει κανένας λόγος να κάνει την επόμενη φορά αυτό που του λείει.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ

Οι έφηβοι έχουν την ανάγκη να πουν την τελευταία λέξη. Όταν ο Κλήμης μουρμούρισε «στρίγκλα» μέσα από τα δόντια του, ήταν ο δικός του τρόπος να τελειώσει τη συζήτηση προς όφελός του. Για τους εφήβους, το να πουν την τελευταία λέξη είναι ένας τρόπος να περισώσουν την αξιοπρέπειά τους. Δυστυχώς, πέφτει στους γονείς το καθήκον να δαγκώσουν τη γλώσσα τους και να υποχωρήσουν προσωρινά, επειδή είναι σίγουρο ότι οι έφηβοι δεν θα το κάνουν και ένας απ' όλους πρέπει να φερθεί σαν ενήλικος.

Δεν σας ζητάμε να επιτρέψετε το σχόλιο – ο γιος σας πρέπει να μάθει ότι το να αποκαλεί τη μητέρα του στρίγκλα είναι ανεπίτρεπτο και δεν θα το ανεχτείτε σε καμία περίπτωση. Αλλά θα ήταν για το καλό σας να φύγετε και να αφήσετε τον έφηβο να πει την τελευταία λέξη. Περιμένετε μέχρι να ηρεμήσετε και οι δύο, και τότε μπορείτε να προσεγγίσετε το θέμα πιο ψύχραιμα και να είστε πιο αποτελεσματικοί.

«ΚΑΘΑΡΙΣΕ ΑΜΕΣΩΣ ΤΟ ΔΩΜΑΤΙΟ ΣΟΥ!»

Η Κλαίρη κάθεται στο γραφείο της μια Τετάρτη απόγευμα και γράφει σε κάποιους φίλους της που είναι συνδεδεμένοι στο διαδίκτυο. Η μητέρα της η Λουκία μπαίνει στο δωμάτιο χωρίς να χτυπήσει. Ρίχνει μια ματιά και βλέπει βρόμικα ρούχα πεταμένα στο πάτωμα, τσαλακωμένα χαρτιά και χρησιμοποιημένα χαρτομάντιλα παντού, άδεια κουτιά αναψυκτικών που αστόχησαν στην πορεία τους προς το καλάθι των ακρήστων και ένα ξέστρωτο κρεβάτι... ανάμεσα σε πολλά άλλα.

«Κλαίρη, σταμάτα αμέσως να γράφεις και καθάρισε το δωμάτιό σου. Είναι σκέτη αηδία».

«Δεν χτυπάς;» μουρμουρίζει η Κλαίρη.

«Το δωμάτιό σου είναι χοιροστάσιο».

«Θα το καθαρίσω αργότερα». Η Κλαίρη εξακολουθεί να γράφει με το βλέμμα καρφωμένο στην οθόνη του υπολογιστή.

«Όχι, θα το κάνεις *τώρα*».

«Ηρέμησε, μαμά».

«Είμαι ήρεμη, Κλαίρη, αλλά είναι τρομερό. Προσπαθώ να μην ανακατώνομαι στις δικές σου υποθέσεις, αλλά αυτό παρατάει. Δεν έχεις κανένα σεβασμό για τα πράγματα που σου αγοράζω. Τα πετάς στο πάτωμα και δεν κάνεις την παραμικρή προσπάθεια να κρατήσεις το δωμάτιο αυτό καθαρό. Δεν αντέχω άλλο».

«Αυτό είναι το δικό μου δωμάτιο και να μη σε νοιάζει σε τι κατάσταση το έχω, γι' αυτό άσε με να το χειριστώ μόνη μου για μια φορά. Τώρα θα μπορούσες, σε παρακαλώ, να φύγεις;»

«Αυτό μπορεί να είναι το δικό σου δωμάτιο, αλλά το σπίτι είναι δικό μου. Δουλεύω πολύ σκληρά για να απολαμβάνεις εσύ ένα ωραίο σπίτι και να έχεις το δικό σου δωμάτιο. Τώρα νομίζω ότι είναι η δική σου σειρά να δείξεις λίγο σεβασμό και να το κρατήσεις καθαρό, σαν πολιτισμένος άνθρωπος. Αλήθεια, πώς μπορείς να ζεις μέσα σε έναν τόσο βρόμικο χώρο;»

«Μαμά, σε παρακαλώ! Με αναστατώνεις τόσο πολύ. Δεν μπορώ να ασχοληθώ με αυτό τώρα. Θα το καθαρίσω αργότερα,

αλλά σε παρακαλώ βγες έξω, γιατί στ' αλήθεια έχεις αρχίσει να με εκνευρίζεις».

Ένα σύντομο σχόλιο, πριν μπούμε στο κυρίως θέμα: Παρόλο που η Κλαίρη δεν το κάνει μεγάλο ζήτημα, η Λουκία πρέπει πραγματικά να μάθει να χτυπάει την πόρτα. Μπορεί να φαίνεται ασήμαντη χειρονομία, γιατί η έφηβη κόρη σας σχεδόν πάντα σας επιτρέπει να μπείτε, αλλά δείχνει σεβασμό για εκείνη και τον προσωπικό της χώρο, και αν θέλετε τον δικό της σεβασμό όταν της ζητάτε να καθαρίσει το δωμάτιό της, τότε πρέπει να της δείξετε κι εσείς σεβασμό σε αντάλλαγμα. Αν μπαίνετε χωρίς να χτυπήσετε και λέτε «καθάρισε το δωμάτιό σου», είναι σαν να ζητάτε από την έφηβή σας να σας αγνοήσει. Οι έφηβοι θέλουν να τους φέρονται σαν να είναι ενήλικοι. Δεν έχουμε πια ανοιχτή την πόρτα μας όλες τις ώρες όπως κάναμε όταν ήμαστε παιδιά, και υπάρχει ένας λόγος γι' αυτό: χρειαζόμαστε τον προσωπικό μας χώρο και θέλουμε να τον σεβαστείτε όπως θα σεβόσασταν τον προσωπικό χώρο κάποιου ενήλικου.

Περνάμε τώρα στο βασικό θέμα: Ποιος αποφασίζει πώς θα είναι το δωμάτιο ενός εφήβου; Το υπνοδωμάτιο είναι ο πιο προσωπικός χώρος μιας έφηβης ακόμα και αν το μοιράζεται με έναν αδελφό ή αδελφή. Η έφηβη το θεωρεί δική της επιλογή πότε θα καθαρίσει και πότε δεν θα καθαρίσει το δωμάτιό της, πώς θα το καθαρίσει, καθώς και οποιαδήποτε άλλη απόφαση συνδέεται με το δωμάτιό της. Εκεί βρίσκεται και το δίλημμα. Η μαμά νομίζει ότι η μαμά έχει τον έλεγχο και η Κλαίρη νομίζει ότι η Κλαίρη έχει τον έλεγχο.

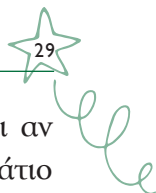
Στην κατάσταση αυτή, το πρόβλημα είναι ότι η Λουκία έφτασε στα άκρα. Προφανώς ήθελε εδώ και μέρες να πει

κάτι στην Κλαίρη για την κατάσταση του δωματίου της και τώρα αφήνει όλο τον εκνευρισμό της να βγει με έναν παράλογο τρόπο. Με το να ορμήσει στο δωμάτιο και να διατάξει την κόρη της να καθαρίσει, η Λουκία κάνει την κατάσταση πιο δύσκολη για τον εαυτό της. Αυτό που πετυχαίνει είναι ότι η κόρη της δεν θα θέλει να την ακούσει ή να κάνει οτιδήποτε της πει να κάνει. Η Κλαίρη προφανώς σκέφτεται: “Αντε χάσου! Κάνω κάτι που είναι σημαντικό για μένα και η τακτοποίηση μπορεί να περιμένει. Είπα ότι θα το κάνω, γι’ αυτό παράτα με ήσυχη”.

Για να καταφέρετε πραγματικά το έφηβο παιδί σας να καθαρίσει το δωμάτιό του, πρέπει να βρείτε μια διαφορετική προσέγγιση. Για παράδειγμα, αντί να το απαιτήσετε, θα μπορούσατε να κάνετε μια πρόταση ή ένα αστείο. Το να διατάξετε τους εφήβους να καθαρίσουν το δωμάτιό τους ή να τους απειλήσετε για να το κάνουν (λέγοντας, για παράδειγμα, ότι δεν μπορούν να βγουν έξω μέχρι το δωμάτιο να είναι καθαρό) τους κάνει να *μη* θέλουν να το καθαρίσουν. Αν δεν ανταποκριθούν στις πιο λογικές παρακλήσεις σας, *τότε* μπορείτε να μπειίτε και να τους απειλήσετε.

Μια απειλή του τύπου «δεν θα βγεις απόψε αν δεν έχεις τακτοποιήσει το δωμάτιό σου» προφανώς θα πιάσει, αλλά δεν είναι δίκαιη αν δεν έχετε προειδοποιήσει τον έφηβό σας μια-δυο μέρες νωρίτερα. Το πιθανότερο είναι ότι η Κλαίρη σκέφτεται: “Τι βλάκας! Νομίζει ότι μπορεί να με απειλεί τώρα, αλλά δεν θα έχει τέτοιο έλεγχο πάνω μου για πάντα. Θα σπρώξω τα ρούχα κάτω από το κρεβάτι και αυτή η παλιόγρια δεν θα καταλάβει τίποτα. Νομίζει πως είμαι χαζή, αλλά στην πραγματικότητα αυτή είναι η χαζή”. Να έχετε υπόψη σας ότι θα θυμώσει βέβαια εάν την απειλήσετε με

οποιοδήποτε τρόπο ή οποιαδήποτε στιγμή, όσο και αν την έχετε προειδοποιήσει, τουλάχιστον όμως το δωμάτιο θα καθαριστεί.

Πρέπει να πούμε, επίσης, ότι η έφηβή σας ξέρει πότε το δωμάτιό της είναι ακατάστατο – δεν βρίσκεται σε άλλο πλανήτη. Απλώς, αν δεν την πειράζει να ζει μέσα σε ένα ακατάστατο δωμάτιο, δεν θεωρεί ότι αξίζει τον κόπο να σπαταλήσει το χρόνο και την ενέργεια για να το καθαρίσει. Γι' αυτό, ό,τι και αν πείτε, προφανώς δεν θα συμβεί μέχρι να το σιχαθεί και να νιώσει ότι δεν μπορεί να ζει άλλο πια μέσα στην ακαταστασία.

Όλα όσα λέτε δεν θα πετύχουν να ολοκληρωθεί η δουλειά. Το μόνο που θα πετύχετε θα είναι να την εκνευρίσετε, ειδικά εάν κάνετε σχόλιο κάθε φορά που μπαίνετε στο δωμάτιό της. Πραγματικά, δεν πρέπει να το κάνετε μεγάλο ζήτημα. Δεν θα βλάψει κανέναν αν η έφηβή σας ζει σε ένα ακατάστατο δωμάτιο. Επίσης, δεν σας βοηθάει να το κάνετε μεγαλύτερο ζήτημα απ' όσο πραγματικά είναι. Οι έφηβοι θα σας παίρνουν λιγότερο στα σοβαρά όσο περισσότερους καβγάδες κάνετε μαζί τους. Δεν θέλετε ο έφηβός σας να σκέφτεται “ωχ, άρχισε πάλι τα ίδια”. Θέλετε ο έφηβός σας να σας παίρνει στα σοβαρά.

Ένας άλλος λόγος που ο έφηβος δεν θα ανταποκριθεί σε απαιτήσεις όπως της Λουκίας είναι επειδή θεωρεί το δωμάτιο *δικό του*. Το δωμάτιο ενός εφήβου είναι ένας ιδιαίτερα προσωπικός χώρος και δεν πιστεύει πως έχετε το δικαίωμα να ορίζετε εσείς πότε πρέπει να καθαρίσει ή πώς πρέπει να φέρεται όταν είναι κλεισμένος εκεί. Όταν ορμάτε μέσα και απαιτείτε τέτοια πράγματα, ο έφηβός σας αισθάνεται πως ο προσωπικός του χώρος έχει παραβιαστεί.

Δείτε μια άλλη προσέγγιση που θα μπορούσε να οδηγήσει σε λιγότερα προβλήματα.

«Κλαίρη, ξέρω πως είσαι απασχολημένη αυτή τη στιγμή, αλλά θα μπορούσες να καθαρίσεις το δωμάτιό σου; Έχουμε καλεσμένους αύριο».

«Τι νόημα έχει; Οι Στεφάνου ξέρουν πώς λειτουργούν οι έφηβοι. Τι θα βγει αν παραστήσουμε πως είμαι τακτική;»

«Εντάξει, πολύ καλά. Μην το κάνεις για εκείνους – κάν' το για μένα».

«Δεν θέλω».

«Αυτό δεν είναι μια επιλογή. Δεν λέω ότι πρέπει να το κάνεις τώρα, αλλά πρέπει να το καθαρίσεις μέχρι αύριο».

Ναι, οι έφηβοι είναι αγενείς. Η Λουκία προσέγγισε το θέμα τέλεια, αλλά η Κλαίρη βρήκε κάποιον τρόπο να την προσβάλει και να την κάνει να νιώσει άσχημα. Όπως και να 'χει, η Κλαίρη παίρνει το ξεκάθαρο μήνυμα ότι πρέπει να καθαρίσει το δωμάτιό της. Στο σενάριο αυτό, η Λουκία έχει βρει μια αποτελεσματική προσέγγιση – δεν λέει στην Κλαίρη ότι πρέπει να το κάνει αμέσως. Αναγνωρίζει ότι αυτή δεν είναι η προτεραιότητα της Κλαίρης και ότι μπορεί να το κάνει όταν τη βολεύει, αρκεί να γίνει μέχρι αύριο.

Η έφηβη κόρη σας καταλαβαίνει γιατί θέλετε να καθαρίσει το δωμάτιό της, ακόμα και αν σας κάνει τη ζωή δύσκολη. Αν αποδειχτεί πως η Κλαίρη δεν έχει καθαρίσει το δωμάτιό της μέχρι το πρωί, τότε η Λουκία πρέπει να της το θυμίσει με καλό τρόπο. Η έφηβή σας μπορεί να το έχει πραγματικά ξεχάσει –το ξέρουμε ότι ξεχνάμε κάποια πράγματα επειδή δεν είναι μέσα στις προτεραιότητές μας– και αυτό είναι κάτι που πρέπει να λάβετε υπόψη σας πριν αρχίσετε να θυμώνετε.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Αφού διαβάσατε αυτό το βιβλίο, μάλλον θα σκέφτεστε τώρα ότι δεν έχετε καμία πιθανότητα να τα καταφέρετε. Η αλήθεια είναι πως κι εμείς αυτό πιστεύουμε. Δεν έχετε καμία πιθανότητα να βγείτε από την εφηβεία του παιδιού σας και να είστε οι ίδιοι άνθρωποι που ήσαστε πριν από την περίοδο αυτή. Και δεν έχετε καμία πιθανότητα να διατηρήσετε την ψυχική σας υγεία εάν δεν συνειδητοποιήσετε πως με όλες αυτές τις αλλαγές που συμβαίνουν σπίτι σας θα αλλάξετε κι εσείς.

Όπως και οι περισσότεροι γονείς, πιθανότατα θα νομίζετε ότι αν θυμηθείτε πώς ήταν η δική σας εφηβεία και εφαρμόσετε μια αυστηρή πολιτική για να εμποδίσετε τον έφηβό σας να κάνει τα ίδια λάθη που κάνατε εσείς, όλα θα πάνε καλά. Ε, λοιπόν, όπως συνήθως, κάνετε λάθος. Η καρδιά σας όμως δεν κάνει λάθος και εφόσον συνεχίσετε να αγαπάτε το παιδί σας, υπάρχει ακόμα ελπίδα.

Όσο κι αν αρέσει στους εφήβους να σας ταλαιπωρούν, θέλουν ακόμα να γυρίζουν σπίτι το βράδυ και να ακούν ένα «σ' αγαπώ». Βέβαια, και αυτό χρειάζεται προσπάθεια και σίγουρα κάνουμε πράγματα που τοποθετούν το «σ' αγαπώ» στο τέλος της λίστας όλων αυτών που θέλετε να μας πείτε όταν γυρίζουμε σπίτι, αλλά αν παραμείνετε αισιόδοξοι και φροντίσετε να κάνει το ίδιο και ο έφηβός σας, όλα θα γίνουν όπως πρέπει.

Κάθε σχέση γονιού-εφήβου έχει τις δυσκολίες της, αλλά το θέμα είναι να είστε προσγειωμένοι και να συνεχίζετε τις προσπάθειες. Ένας έφηβος πάντα αναγνωρίζει πότε κάνει προσπάθειες ο γονιός του για να τον καταλάβει και πότε ούτε καν μπαίνει στον κόπο να προσπαθήσει. Αυτή είναι μία από τις περιπτώσεις που η καλή πρόθεση μετράει και αν συνεχίσετε να προσπαθείτε, ό,τι και να γίνει, εσείς και ο έφηβός σας θα έχετε αρκετές πιθανότητες να βγείτε από αυτή την ιστορία αλώβητοι.

Καλή τύχη! Και μην ξεχνάτε, είναι μόνο επτά χρονάκια από τη ζωή σας...

